

เวียดนามเสียดตัวใหม่อาเซียน อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์โดดเด่น

จบ

ต่อ จากฉบับที่แล้ว

หาก พิจารณาเฉพาะการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ (E&E) เวียดนามได้แซงหน้าไทยไปแล้วเมื่อปี 2556 และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยคิดเป็นอัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปีตั้งแต่ปี 2555-2557 อยู่ที่ร้อยละ 28.9 ขณะที่ของไทยนั้นอยู่ที่ติดลบร้อยละ 28.9 ซึ่งสาเหตุหลักที่ FDI ที่เข้ามายังเวียดนามในอุตสาหกรรม E&E ขยายตัวอย่างก้าวกระโดด คงมาจากการที่ผู้ผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้ารายใหญ่ของเกาหลีใต้ได้เพิ่มการลงทุนในเวียดนาม และย้ายฐานการผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าบางส่วนจากไปไทยไปยังเวียดนาม ซึ่งสินค้าที่ผลิตส่วนใหญ่อยู่ในกระแสความนิยมบริโภคของโลก อาทิ สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต นอกจากนี้ ผู้ผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สัญชาติญี่ปุ่นยังได้ทยอยย้ายฐานการผลิตของตนเองจากจีนเข้าไปยังเวียดนาม เนื่องจากการปรับตัวสูงขึ้นของค่าแรงในจีน

ปี 2557 เวียดนามส่งออกเครื่องใช้ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ (E&E) รวม 52,784 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งเป็นการส่งออกสินค้าอิเล็กทรอนิกส์เพียงอย่างเดียวกว่า 50,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือเกือบร้อยละ 95 ของการส่งออกสินค้า E&E ทั้งหมด นอกจากนี้ปี 2557 ยังเป็นปีแรกที่มูลค่าการส่งออกสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ของเวียดนามสูงกว่ามูลค่าการส่งออกสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ของไทยซึ่งอยู่

ที่ 46,271 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ส่งผลให้เวียดนามขยับขึ้นมาเป็นผู้ส่งออกสินค้าอิเล็กทรอนิกส์อันดับที่ 3 ของอาเซียน เป็นรองเพียงสิงคโปร์และมาเลเซีย โดยสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ส่งออกของเวียดนามกว่าร้อยละ 50 เป็นโทรศัพท์มือถือ (สมาร์ทโฟน) และส่วนประกอบรองลงมาอีกร้อยละ 13 เป็นสินค้าจำพวกคอมพิวเตอร์ และแท็บเล็ต อันเป็นผลมาจากการเป็นฐานการผลิตของผู้ผลิตโทรศัพท์มือถือรายใหญ่ของโลก

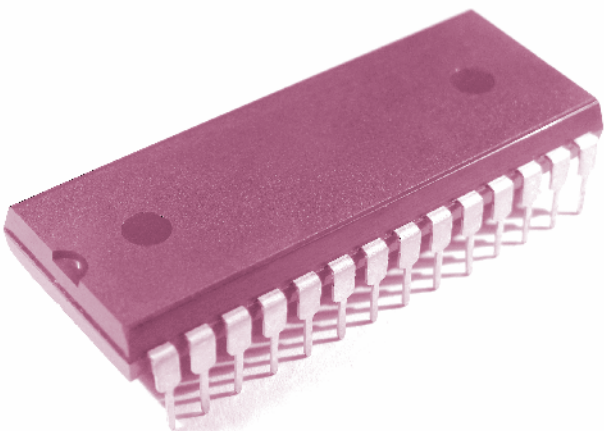
อย่างไรก็ดี หากพิจารณาการส่งออกสินค้า E&E ของไทยนั้น ไทยยังคงเป็นผู้ส่งออกเครื่องใช้ไฟฟ้าที่สำคัญของอาเซียนด้วยมูลค่าการส่งออกรวมกว่า 10,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2557 หากแต่มูลค่าการส่งออกสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ของไทยนั้นเริ่มที่จะชะลอตัว โดยมีอัตราการขยายตัวเพียงร้อยละ 1.3 ในปี 2557 ในขณะที่เวียดนามส่งออกขยายตัวกว่าร้อยละ 12.3

แนวโน้มการส่งออกสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ของเวียดนามยังมีโอกาสขยายตัวได้สูงโดยเฉลี่ยร้อยละ 14.7 ต่อไปในช่วงปี 2558 - 2562 จากการขยายกำลังการผลิตของนักลงทุนต่างชาติในเวียดนาม ศูนย์วิจัยกสิกรไทยประเมินว่า การส่งออกสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ของเวียดนามในอีก 5 ปีข้างหน้า หรือในปี 2562 จะแตะ 100,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในขณะที่การส่งออกสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ของไทย

ขยายตัวเพียงเล็กน้อยไปอยู่ที่ 51,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โตเฉลี่ยต่อปีเพียงร้อยละ 2.0 โดยสินค้าที่กีดกันการส่งออกของไทยเป็นสินค้าจำพวกฮาร์ดดิสก์ไดรฟ์ (Hard Disk Drive: HDD) ที่ลดลงตามความต้องการของโลกที่ชะลอลง และมีแนวโน้มหดตัวกว่าร้อยละ 2.5 ต่อปี หากแต่สินค้าอิเล็กทรอนิกส์ชนิดอื่น ไม่ว่าจะเป็นแผงวงจรพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ (Printed Circuit Board: PCB) รวมถึงวงจรรวม (Integrated Circuit: IC) ยังคงมีแนวโน้มการส่งออกที่ดีต่อเนื่อง

ยุคของการเชื่อมต่อคอมพิวเตอร์อัจฉริยะให้สื่อสารกันได้เอง (Internet of things) โอกาสของไทยที่จะก้าวกระโดดไปสู่อิเล็กทรอนิกส์บนเทคโนโลยีใหม่ เป็นที่น่าสังเกตว่า การส่งออกสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ของไทยจำพวก PCB และ IC ซึ่งเป็นพื้นฐานของวงจรรวมอิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ที่ใช้ในอุตสาหกรรมหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นอุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมโทรคมนาคมนั้น ขยายตัวอย่างโดดเด่นกว่า 2 เท่าในช่วงเวลา 2 ปีที่ผ่านมา โดยไทยส่งออก PCB ในปี 2557 ราว 1,228 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ขยายตัวจากปี 2555 ที่ส่งออกเพียง 611 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของไทยในการต่อยอดการพัฒนาอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ที่ตอบโจทย์การใช้งานในอนาคตได้มากขึ้น

ประเทศไทยสามารถใช้จุดแข็งของอุตสาหกรรม E&E ในประเทศที่มีมายาวนานให้ก้าวข้ามการผลิตสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้กับอุปกรณ์บนเทคโนโลยีเดิม เช่น HDD ที่ใช้บนเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล (PC) ด้วยการยกระดับคุณภาพของบุคลากรในภาคการผลิตของไทยให้สูงขึ้น เพื่อรองรับการผลิตสินค้าที่มีความซับซ้อน และใช้เทคโนโลยีสูงขึ้น โดยเฉพาะการก้าวเข้าสู่ยุคแห่งการเชื่อมต่อคอมพิวเตอร์อัจฉริยะให้สื่อสารกันได้เองผ่านอินเทอร์เน็ต หรือที่เรียกว่า Internet of things ในหลากหลายอุตสาหกรรม ไม่ว่าจะเป็นอุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมการแพทย์ อาทิ รถยนต์ที่ขับเคลื่อนได้ด้วยตนเอง หรือการตรวจสุขภาพผู้ป่วยในถิ่นทุรกันดารผ่านเครื่องมือตรวจวัดสุขภาพทางการแพทย์ที่ทันสมัย ซึ่ง Internet of things ดังกล่าวนับเป็น Megatrend ของศตวรรษที่ 21

ถึงแม้ว่าในปัจจุบัน กระแสการบริโภคสินค้าที่เป็น Internet of things ยังไม่แพร่หลายมากนัก ทำให้ปริมาณการบริโภคสินค้าเหล่านี้ยังอยู่ในระดับต่ำ และยังไม่เกิดการประหยัดต่อขนาดในด้านการผลิต (Economies of scale) แต่หากภาครัฐ และภาคเอกชนของไทยมองเห็นศักยภาพของอุตสาหกรรมดังกล่าว และเตรียมความพร้อมของประเทศให้เป็นศูนย์กลางการผลิตสินค้าข้างต้นในอนาคต โดยกำหนดยุทธศาสตร์ส่งเสริมการลงทุนที่มุ่งใจอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เข้ามาลงทุนในประเทศไทยก็อาจนำมาสู่การลงทุนที่เพิ่มขึ้น และการบริโภคที่แพร่หลายกว่าเดิม ทั้งนี้ การพัฒนานวัตกรรมของประเทศเพื่อตอบโจทย์การผลิตสินค้าข้างต้น สามารถทำได้ผ่านแนวทางดังต่อไปนี้

1. การส่งเสริมงานวิจัย และพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้สูงขึ้น ด้วยงบประมาณที่เพิ่มขึ้นจากในปัจจุบัน พร้อมเชื่อมโยงการวิจัยระหว่างสถาบันการศึกษา และภาคเอกชนให้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น
2. สนับสนุนการศึกษาที่ตอบโจทย์ความต้องการแรงงานในด้านอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ขั้นสูงให้มากขึ้น พร้อมกับยกระดับการยอมรับการศึกษาระดับอาชีวศึกษาซึ่งจะมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาศักยภาพการผลิตของไทยให้สูงขึ้น
3. โปรโมตมาตรฐานวิชาชีพทางด้านเทคโนโลยีให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากลเพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศในการพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ

จากที่กล่าวมาข้างต้น คงปฏิเสธไม่ได้ว่า เวียดนามได้ก้าวขึ้นมาเป็นประเทศผู้ผลิต และส่งออกสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ที่โดดเด่นในอาเซียนอย่างเต็มตัว และประเทศไทยอาจสูญเสียบทบาทการเป็นผู้ผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์จากปัจจุบันที่ไม่เอื้อต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นค่าแรงที่อยู่ในระดับสูง หรือการถูกตัดสิทธิพิเศษทางภาษีกับประเทศอุตสาหกรรมชั้นนำ

ดังนั้น หากประเทศไทยสามารถดึงดูดนักลงทุนต่างชาติให้เข้ามาลงทุน และพัฒนาอุตสาหกรรมที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมที่สูงขึ้นได้สำเร็จ ก็อาจเป็นจุดเริ่มต้นใหม่ของประเทศเพื่อก้าวข้ามกับดักรายได้ปานกลาง และความท้าทายทางด้านแรงงานในอนาคต ด้วยการเลือกสรรตลาด E&E เฉพาะกลุ่ม (Niche market) อาทิ การเชื่อมโยงนวัตกรรมทางด้านอิเล็กทรอนิกส์ขั้นสูงกับหลายอุตสาหกรรมของไทยที่มีความได้เปรียบกว่าเวียดนามอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็น อุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วนประกอบ อุตสาหกรรมการแพทย์ หรืออุตสาหกรรมสิ่งทอ และเครื่องนุ่งห่มให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ก็อาจส่งผลให้จุดยืนในอุตสาหกรรม E&E ของไทยในอนาคตแตกต่างกับอุตสาหกรรม E&E ของเวียดนามที่เน้นแรงงานเข้มข้นเท่านั้น

ที่มา: ศูนย์วิจัยกสิกรไทย